

Півчук Ю.М.

*студентка факультету Економіки і Менеджменту
Національного університету харчових технологій*

СУЧАСНИЙ СТАН БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

Світова економічна криза загалом негативно вплинула на економіку України. Нестабільність та звужене відтворення благ і послуг поглибило проблеми суспільного та економічного життя країни. Внаслідок кризових явищ попит на продукцію значно знизився, що спричинило падіння промислового виробництва, а головне – зростання безробіття. Спад економічної активності позначився на звуженні попиту на складну працю, скороченні тривалості робочого часу [2, с. 119].

Дослідження проблеми безробіття в Україні в сучасних умовах господарювання є досить актуальним. Особливої уваги потребують питання щодо дотримання принципів гідної праці, гарантування соціального захисту, дотримання загальних прав людини в соціально-трудовій сфері, впорядкування міжнародних міграційних потоків.

Метою роботи є аналіз рівня безробіття населення на території України.

Під безробіттям розуміється таке соціально-економічне явище, коли частина економічно активного населення не може знайти застосування своїй робочій силі. Рівень безробіття – найважливіший індикатор стану праці та економіки загалом. Він відображає, наскільки ефективно використовується головна продуктивна сила суспільства – трудові ресурси.

За даними експертів Міжнародної організації праці найближчими роками в середньому в світі рівень безробіття досягне 10% і повністю ліквідувати його не зможе жодна країна. Стан ринку праці й тенденція до зростання числа безробітних свідчать про потребу прийняття термінових і радикальних заходів, необхідних для вирішення проблеми зайнятості та створення робочих місць.

До причини виникнення безробіття в економіці України можна віднести наступні:

1. низька конкурентоспроможність економіки, її надмірна відкритість і слабкий державний захист внутрішнього ринку, відсутність національних пріоритетів розвитку, неефективна участь у процесах регіональної економічної інтеграції, дезорієнтація курсу зовнішньоекономічної політики;

2. системна криза, трансформаційний спад, структурні зрушення, тінізація економіки, маргіналізація певних верств населення;

3. криза праці та системи менеджменту, поглиблення відчуження найманих працівників від праці і власності, зниження рівня освіти та кваліфікації, не сформованість нових ціннісних орієнтирів та ринкової мотивації [1, с. 13].

Значної шкоди Україні завдала світова фінансова криза. Найбільшого скорочення зайнятості на початку кризи зазнали такі сектори, як промисловість та будівництво [3, с. 4]. Згідно зі статистичними даними, в Україні кількість офіційно зареєстрованих безробітних осіб у лютому 2013 р. зменшилась на 4,7 %, або на 27,6 тис. осіб, порівняно з лютим 2011 р. [4]. Але ж при цьому, починаючи з березня 2011 р., рівень безробіття в Україні поступово починає знижуватись. За даними Держкомстату, рівень зареєстрованого безробіття загалом по Україні на 1 жовтня 2011 р. становив 378,9 тис. осіб, що на 38,5 % менше, ніж на 1 лютого 2011 р.

Зареєстроване безробіття у 2011-2013 роках

	Кількість зареєстрованих безробітних, на кінець звітного періоду					
	2013		2012		2011	
	тис. осіб	у % до населення працездатного віку	тис. осіб	у % до населення працездатного віку	тис. осіб	у % до населення працездатного віку
Січень	564,5	2,0	520,9	1,9	585,6	2,1
Лютий	589,1	2,1	546,6	2,0	616,7	2,2
Березень	571,6	2,0	531,0	1,9	613,6	2,2
Квітень	534,7	1,9	486,0	1,7	579,9	2,1
Травень	501,0	1,8	464,8	1,7	549,2	2,0
Червень	465,3	1,7	447,0	1,6	506,1	1,8
Липень	451,5	1,6	437,8	1,6	469,5	1,7
Серпень	435,4	1,6	426,7	1,5	432,4	1,6
Вересень	422,1	1,5	416,1	1,5	404,5	1,5
Жовтень	-	-	399,9	1,4	378,9	1,4
Листопад	-	-	441,3	1,6	413,1	1,5
Грудень	-	-	506,8	1,8	482,8	1,8

За даними Державної служби статистики України, чисельність безробітних в середньому за I півріччя 2013 року зменшилася на 67,4 тис. осіб і становила 1,6 млн. осіб.

Зменшення чисельності безробітних відбулося серед міського (на 66,8 тис. осіб) та сільського населення (на 0,6 тис. осіб), а також спостерігалось серед чоловіків (на 62,9 тис. осіб), та жінок (на 4,5 тис. осіб).

Рівень безробіття населення віком 15-70 років, визначений за методологією Міжнародної організації праці (МОП), знизився з 7,8% до 7,5% економічно активного населення. Рівень безробіття скоротився серед чоловіків (з 9,2% до 8,6%), а серед жінок цей показник залишився на рівні I півріччя 2012 року (6,2%). У сільській місцевості рівень безробіття знизився з 7,8% до 7,7%, а у міських поселеннях - з 7,8% до 7,4% економічно активного населення.

Зниження рівня безробіття відбулося в усіх регіонах. Найнижчий рівень безробіття спостерігався у місті Києві - 5,4%, Одеській області та місті Севастополі - 5,6%, АР Крим - 5,8%, а найвищий у Житомирській, Чернігівській - 9,4%, Тернопільській, Рівненській областях - 9,8%.

На початок квітня 2013 року на одну вакансію, заявлену у Державній службі зайнятості, претендували 8 безробітних. Водночас, згідно з результатами дослідження «Барометр ринку праці України 2012» дослідницького центру Міжнародного кадрового порталу, попит на робочий персонал зростає – за останній рік кількість вакансій у профсфері зросла на 22%.

Станом на 1 жовтня 2013 року кількість зареєстрованих безробітних становила 422,1 тис. осіб, з них отримували допомогу по безробіттю – 326,9 тис. осіб, проходили професійне навчання – 23,8 тис. безробітних, брали участь у роботах тимчасового характеру – 2,7 тис. осіб. Серед зареєстрованих безробітних: жінки – 241,0 тис. осіб (57,1%); молодь – 178,8 тис. осіб (42,4%); особи, що проживають у сільській місцевості – 149,8 тис. осіб (35,5%); особи, які мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню – 151,9 тис. осіб (36,0%).

До основних проблем також належить висока частка безробітних з вищою освітою в Україні. Для її подолання державі необхідно звернути увагу на раціональність державної політики щодо фінансування навчання студентів та на правильність розподілу кількості місць для різних спеціальностей у системі вищої освіти. Також гострою проблемою є безробіття серед молоді в Україні. Так у 2012 році рівень безробіття (за методологією МОП) серед молоді віком 15–24 роки становить 17,3 %.

Беручи до уваги ситуацію, яка склалась на території України основними напрямами вирішення проблеми безробіття, на мій погляд, можуть бути:

- покращення системи відтворення робочої сили у поєднанні з розвитком робочих місць, професійної орієнтації, перепідготовки та підвищення кваліфікації населення, ефективне використання трудових ресурсів;
- відповідність держзамовлення на підготовку спеціалістів у відповідності із реальним станом попиту на робочу силу;
- надання податкових кредитів підприємствам за кожне нове створене робоче місце;
- розширення обсягів субсидування створення нових робочих місць;
- заходи сприяння зайнятості населення, яке проживає в сільській місцевості;
- формування матеріальної, кадрової, інформаційної, фінансової та науково-методичної бази державної служби зайнятості;
- преміювання підприємств, які сплачували страхові внески протягом більше, ніж двох років, без звільнень робітників;
- надання допомоги по безробіттю працівникам з тимчасовою зайнятістю;
- впровадження додаткової системи соціального забезпечення для службовців, метою якого є прив'язка гарантії зайнятості до подальшої кваліфікації;
- збільшення фінансування заходів щодо надання ефективної підтримки пошуку робочих місць безробітними;

– сприяння створенню нових робочих місць для засуджених за межами установ виконання покарань;

– збільшення державного фінансування програм професійного навчання;

Адже завдяки таким заходам кількість безробітних в Україні скоротиться, що є позитивним явищем як для населення в цілому так і для самої Держави.

Література:

1. Кім Т.І. Безробіття в трансформаційній економіці: Причини, форми, тенденції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Харківський НУ ім. В.К. Каразіна. – Харків, 2003. – 16 с.

2. Федоренко В.Г. Основи економічної теорії : підручник за наук. ред. проф. В.Г. Федоренка. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во "Алеута", 2007. – 519 с.

3. Федоренко В.Г. Ринок праці в Україні та економічні тенденції в умовах світової економічної кризи / В.Г. Федоренко // Економіка та держава. – 2009. – № 1. – С. 4-5.

4. Держком. статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua/>

5. Державна служба зайнятості. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.dcz.gov.ua>

Науковий керівник: Арич М.І.